

ІНТЕГРОВАНІ ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ ЯК ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ БАНКІВ ТА НЕБАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

© 2014 ЧЕБЕРЯКО О. В., ЛОБОДА А. Б.

УДК 336.71:336.76

Чеберяко О. В., Лобода А. Б.

Інтегровані фінансові посередники як форма взаємодії банків та небанківських установ

У статті досліджується особливість діяльності інтегрованих фінансових посередників як результат взаємодії банків з небанківськими установами. Проаналізовано наукові праці українських і російських учених, на основі яких здійснено систематизацію та уточнення термінів «фінансовий супермаркет» і «фінансовий конгломерат» відносно до терміну «інтегрований фінансовий посередник». Запропоновано авторське трактування терміну «інтегрований фінансовий посередник». Визначено головну відмінність інтегрованих фінансових посередників від традиційних спеціалізованих фінансових посередників (банків і небанківських установ), яка полягає в наданні широкого спектра фінансових послуг в одному місці та в режимі *pop-stop*, тобто цілодобово впродовж тижня. У результаті дослідження встановлено три форми співробітництва спеціалізованих фінансових посередників у рамках інтегрованого фінансового посередника (*bancassurance* як об'єднання банків зі страховими компаніями; *assurfinance* як об'єднання страхових компаній з банками; *allfinance* як взаємодія фінансових посередників банківського, страхового та інвестиційного ринків). Розглянуто приклади діяльності інтегрованих фінансових посередників в Україні.

Ключові слова: інтегрований фінансовий посередник, фінансовий супермаркет, фінансовий конгломерат, *bancassurance*, *assurfinance*, *allfinance*

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 17.

Чеберяко Оксана Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів, Київський національний університет ім. Т. Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01601, Україна)

Email: cheberyako@ukr.net

Лобода Анна Борисівна – аспірант, кафедра фінансів, Київський національний університет ім. Т. Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01601, Україна)

Email: annalobodaflower@ukr.net

УДК 336.71:336.76

UDC 336.71:336.76

Чеберяко О. В., Лобода А. Б. Интегрированные финансовые посредники как форма взаимодействия банков и небанковских учреждений

В статье исследуется особенность деятельности интегрированных финансовых посредников как результат взаимодействия банков с небанковскими учреждениями. Проанализированы научные работы украинских и российских ученых, на основе которых осуществлены систематизация и уточнение терминов «финансовый супермаркет» и «финансовый конгломерат» по отношению к термину «интегрированный финансовый посредник». Предложена авторская трактовка термина «интегрированный финансовый посредник». Определено главное отличие интегрированных финансовых посредников от традиционных специализированных финансовых посредников (банков и небанковских учреждений), которая заключается в предоставлении широкого спектра финансовых услуг в одном месте и в режиме *pop-stop*, то есть круглосуточно в течение недели. В результате исследования установлено три формы сотрудничества специализированных финансовых посредников в рамках интегрированного финансового посредника (*bancassurance* как объединение банков со страховыми компаниями; *assurfinance* как объединение страховых компаний с банками; *allfinance* как взаимодействие финансовых посредников банковского, страхового и инвестиционного рынков). Рассмотрены примеры деятельности интегрированных финансовых посредников в Украине.

Ключевые слова: интегрированный финансовый посредник, финансовый супермаркет, финансовый конгломерат, *bancassurance*, *assurfinance*, *allfinance*

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 17.

Чеберяко Оксана Викторовна – кандидат экономических наук, доцент, кафедры финансов, Киевский национальный университет им. Т. Шевченко (ул. Владимирская, 60, Киев, 01601, Украина)

Email: cheberyako@ukr.net

Лобода Анна Борисовна – аспирант, кафедры финансов, Киевский национальный университет им. Т. Шевченко (ул. Владимирская, 60, Киев, 01601, Украина)

Email: annalobodaflower@ukr.net

Cheberyako O. V., Loboda A. B. Integrated Financial Intermediaries as a Form of Interaction between Banks and Nonbanks

The paper investigates the activity of the integrated feature of financial intermediaries as a result of interaction between banks and non-bank institutions. The scientific works of Ukrainian and Russian scientists were analyzed, on the basis of which the ordering and clarification of the terms of "financial supermarket" and "financial conglomerate" in relation to the term "integrated financial intermediary" were made. The author's interpretation of the term "integrated financial intermediary" was suggested. The main difference between the integrated financial intermediaries from the traditional specialized financial intermediaries (banks and nonbanks) were defined, which is to provide a wide range of financial services in one place and in the mode of *non-stop*, that is, around the clock for weeks. The study identified three forms of co-specialized financial intermediaries in an integrated financial intermediary (*bancassurance* as an association of banks with insurance companies; *assurfinance* as an association of insurance companies with banks; *allfinance* as the interaction of financial intermediaries, the banking, insurance and investment markets). The examples of integrated financial intermediaries in Ukraine were considered.

Keywords: integrated financial intermediary, financial supermarket, a financial conglomerate, *bancassurance*, *assurfinance*, *allfinance*

Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 17.

Cheberyako Oksana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Finance, Kyiv National University named after T. Shevchenko (vul. Volodymyrska, 60, Kyiv, 01601, Ukraine)

Email: cheberyako@ukr.net

Loboda Anna B. – Postgraduate Student, Department of Finance, Kyiv National University named after T. Shevchenko (vul. Volodymyrska, 60, Kyiv, 01601, Ukraine)

Email: annalobodaflower@ukr.net

Вступ. У сучасних умовах глобалізації національних фінансових систем діяльність фінансових посередників характеризується доволі жорсткою конкурентною боротьбою, що змушує всіх учасників фінансового ринку шукати нові шляхи завоювання прихильності клієнтів. Тому не дивно, що в таких умовах змінюється сама структура фінансових посередників: поруч із банками та небанківськими фінансовими установами з'являються якісно нові уніфіковані та надпотужні гравці фінансової сфери – інтегровані фінансові посередники, які виникають у результаті взаємодії двох останніх.

Дослідження питання діяльності інтегрованих фінансових посередників знаходиться у колі інтересів видатних учених-економістів, серед яких добре відомими є прізвища українських науковців, зокрема, В. Базилевича, І. Школьник [16], Л. Кльоби [6], Р. Пікус [9] та російських – Ю. Власенкової [2] та Я. Міркіна. В їхніх працях увага приділяється переважно окремим аспектам діяльності інтегрованих фінансових посередників, найчастіше таким, як *bancassurance*.

З огляду на це, метою написання нашої статті є дослідження всіх аспектів діяльності інтегрованих фінансових посередників в Україні (*bancassurance* (банкострахування), *assurfinance* (взаємодія страхових компаній і банків), *allfinance* (взаємодія банків з небанківськими установами)), розмежування та уточнення термінів «фінансовий супермаркет» і «фінансовий конгломерат» відносно до терміну «інтегрований фінансовий посередник».

Вважається, що намагання об'єднати власні конкурентні переваги для комплексного фінансового обслуговування клієнтів на високому рівні та отримання високих прибутків є основною причиною виникнення інтегрованих фінансових посередників у рамках взаємодії банків і небанківських фінансових установ.

Поряд із вищесказаним зазначимо, що в подальшому ми будемо розглядати інтегрованих фінансових посередників у двох аспектах: як фінансові супермаркети та як фінансові конгломерати, адже у науковій економічній літературі ці два поняття рівною мірою використовуються відносно до терміну «інтегрований фінансовий посередник». Підтвердженням цього є ствердження українського вченого І. Школьник [16, с. 182], яка вказує на те, що поняття «фінансовий конгломерат» та «фінансовий супермаркет» є поняттями ідентичними, оскільки «це – інтегровані фінансові посередники, які мають можливості пропонувати клієнтам набір різноманітних фінансових продуктів і комплекс фінансових послуг як виключно банківського характеру, так і небанківських фінансових продуктів і послуг». Також вона зазначає, що конгломерат повинен містити в собі щонайменше два з наступних типів фінансових інститутів: банк, страхова компанія, інвестиційна компанія, лізингова компанія.

На жаль, в українському законодавстві відсутнє визначення терміну «фінансовий конгломерат», що ускладнює вирішення даного питання, тому ми звернулися до економічного енциклопедичного словника, згідно з яким конгломерати (лат. *conglomeratus* – зібраний, ущільнений) – одна з форм монополістичних (у т.ч. олігополістичних) об'єднань, за якої об'єднуються компанії різних галузей господарства, не пов'язаних між собою виробничою і технологічною співністю (функціональною залежністю), внаслідок чого

здійснюється насамперед об'єднання капіталів (власності) різних компаній, які перебувають під єдиним фінансовим контролем переважно великого банку. До конгломерату входять промислові компанії, підприємства сфери послуг, банки, страхові компанії [4, с. 338]. З цього визначення стає зрозумілим, що мова йде про об'єднання компаній під одним керівництвом, а тому, на нашу думку, питання ідентифікації та приналежності фінансових посередників до фінансових конгломератів є дуже важливим.

Разом із тим, у європейській практиці така система існує з часу прийняття Європейським Парламентом і Радою Директиви № 2002/87/ЄС від 16 грудня 2002 року про здійснення додаткового нагляду за кредитними установами, страховими та інвестиційними компаніями, що входять до фінансового конгломерату. Так, згідно зі статтею 2 пунктом 14 цієї Директиви, під фінансовим конгломератом розуміють групу, що відповідає наступним умовам:

- регульований суб'єкт (банк, страхова або інвестиційна компанія) очолює групу суб'єктів господарювання (до якої входить материнська компанія, її дочірні компанії та суб'єкти, в яких материнська компанія та її дочірні компанії володіють часткою у розмірі не менше 20 % акцій чи капіталу материнської компанії) або принаймні одна з дочірніх компаній у групі є регульованим суб'єктом;
- якщо регульований суб'єкт (банк, страхова або інвестиційна компанія), що очолює групу, є материнською компанією фінансового сектору, а хоча б одна з компаній, що входять до групи, пов'язана з компетентними органами нагляду за суб'єктами фінансового конгломерату;
- якщо нерегульований суб'єкт очолює групу, а діяльність групи переважно належить до фінансового сектору, тобто відношення балансової вартості активів регульованих і нерегульованих суб'єктів групи до загальної балансової вартості активів усієї групи перевищує 40 %;
- принаймні один із суб'єктів групи належить до сектора страхування і принаймні один – до банківського сектора чи сектора інвестиційних послуг;
- консолідована та / або сукупна діяльність суб'єктів групи, що належить до сектора страхування та консолідована та / або сукупна діяльність суб'єктів групи у банківському секторі чи секторі інвестиційних послуг є значними, тобто балансова вартість активів найменшого фінансового посередника перевищує позначку в 6 млрд євро [17].

Виходячи з вищерозглянутого, можна стверджувати, що фінансовий конгломерат – це об'єднання фінансових установ банківського, страхового та інвестиційного сектору або ж, інакше кажучи, – об'єднання банків з небанківськими фінансовими посередниками в універсальний фінансовий посередник (інтегрований), при побудові якого використовують концепцію фінансового супермаркету – надання клієнту якомога більшої кількості фінансових послуг у комфортних умовах, в одному місці та під одним дахом.

Детально ознайомившись із сутністю терміну «фінансовий супермаркет» (див. табл. 1), ми зробили висновок, що ключовим для розуміння цього терміну, як і двох

інших взаємопов'язаних термінів – «фінансовий конгломерат» та «інтегрований фінансовий посередник» – є поняття «об'єднання».

Відповідно, пропонуємо трактувати термін «фінансовий конгломерат» як форму історичної організації інтегрованих фінансових посередників, а термін «фінансовий супермаркет» – як маркетингову концепцію їх побудови з метою залучення клієнтів.

Відтак, у нашому розумінні, інтегрований фінансовий посередник (фінансовий конгломерат і фінансовий супермаркет) – це універсальний фінансовий посередник, створений за допомогою трансформації банків і небанківських фінансових посередників у більш ефективне, кероване та конкурентне, юридично оформлене об'єднання з метою

надання клієнтам широкого спектру фінансових послуг на основі інтегрованого фінансового продукту в одному місці та під одним дахом (див. рис. 1).

Таку позицію цілком розділяє відома дослідниця Ю. Власенкова [2, с. 27] і зазначає, що «сьогодні створення інтегрованих фінансових посередників, з одного боку, являється світовою тенденцією, а з іншого – найбільш конкурентоспроможна та клієнтоорієнтована стратегія розвитку фінансових посередників». Вона наголошує, що інтегрований фінансовий посередник – це об'єднання (юридичне, маркетингове чи територіальне) банку з іншим професійним учасником фінансового ринку (страховою, інвестиційною, брокерською, управлінською, лізинговою, консалтинговою компаніями тощо).

Таблиця 1

Трактування сутності терміну «фінансовий супермаркет»

Визначення	Джерело
«Фінансовий супермаркет – це інтегрований фінансовий посередник, що надає комплекс фінансових послуг від роздрібних банківських послуг до страхових та інвестиційних продуктів»	Власенкова Ю. Перспективи розвитку фінансових супермаркетів в Росії
«Фінансовий супермаркет – це об'єднання (юридичне, маркетингове чи просто територіальне) банку з іншими професійними учасниками фінансового ринку (страховою, інвестиційною, брокерською, лізинговою, консалтинговою компаніями тощо), яке здатне запропонувати не окремий продукт чи послугу, а комплексне вирішення проблем, які відповідають специфіці бізнесу клієнта чи складним запитам приватних осіб» «...фінансовий супермаркет – це місце, де люба особа чи юридична особа може оперативно та якісно отримати повний набір фінансових та супутніх послуг»	Духовный А. Финансовый супермаркет как эффективный способ увеличения продаж банками и страховыми компаниями
«Фінансовий супермаркет – це концепція інноваційного перспективного розвитку діяльності комерційного банку, згідно з якою клієнт повинен не тільки задовольнити в банку потреби в банківському обслуговуванні, але й отримати широкий спектр послуг, зокрема послуги страхових, консалтингових, інвестиційних, лізингових, маркетингових, аудиторських, юридичних, брокерських, ріелторських та інших компаній»	Кльоба Л. Г. Фінансовий супермаркет – інноваційна модель розвитку комерційного банку
«Фінансовий супермаркет – це територіальне, маркетингове об'єднання банків з іншими учасниками фінансового ринку – страховими, лізинговими, туристичними, нотаріальними, аудиторськими компаніями»	Костогриз В. Г. Фінансовий супермаркет як перспективний напрямок дистрибуції фінансових послуг
«Фінансовий супермаркет – це територіальне, маркетингове об'єднання банків з іншими учасниками фінансового ринку – страховими, лізинговими, туристичними, нотаріальними, аудиторськими компаніями»	Пікус Р. В. Фінансовий супермаркет як форма інтеграції банків і страхових компаній
«Фінансовий супермаркет – це установа, що надає клієнтам широкий спектр фінансових послуг». «Фінансовий супермаркет – це структура, яка пропонує клієнтам в одному і тому ж місці під одним брендом широкий набір банківських, страхових та інвестиційних послуг». «Фінансовий супермаркет – це об'єднання стійких і прибуткових компаній, що являє собою стабільну фінансову структуру з надання різних послуг, яку дуже важко похитнути, навіть у період гострих економічних криз»	Рисін М. В. Фінансовий супермаркет
«Фінансовий супермаркет – це об'єднання (юридичне, маркетингове або просто територіальне) банку з іншим професійним учасником фінансового ринку (страховою, інвестиційною, брокерською, ріелторською, лізинговою, консалтинговою компаніями тощо), а також нотаріальною конторою, авіагенством, туроператором тощо»	Улановський О. Фінансові супермаркети: маркетинговий хід чи ефективний канал продажу?
«Фінансовий супермаркет – це висококонвергентний інтегрований фінансовий посередник, що здатен забезпечити пропозицію інтегрованих фінансових продуктів з метою комплексного обслуговування своїх клієнтів – фізичних та юридичних осіб»	Школьник І. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку

Джерело: [6, с. 104; 16, с. 182; 12, с. 13; 2, с. 18; 9, с. 87; 7, с. 244; 3, с. 33; 13, с. 6]

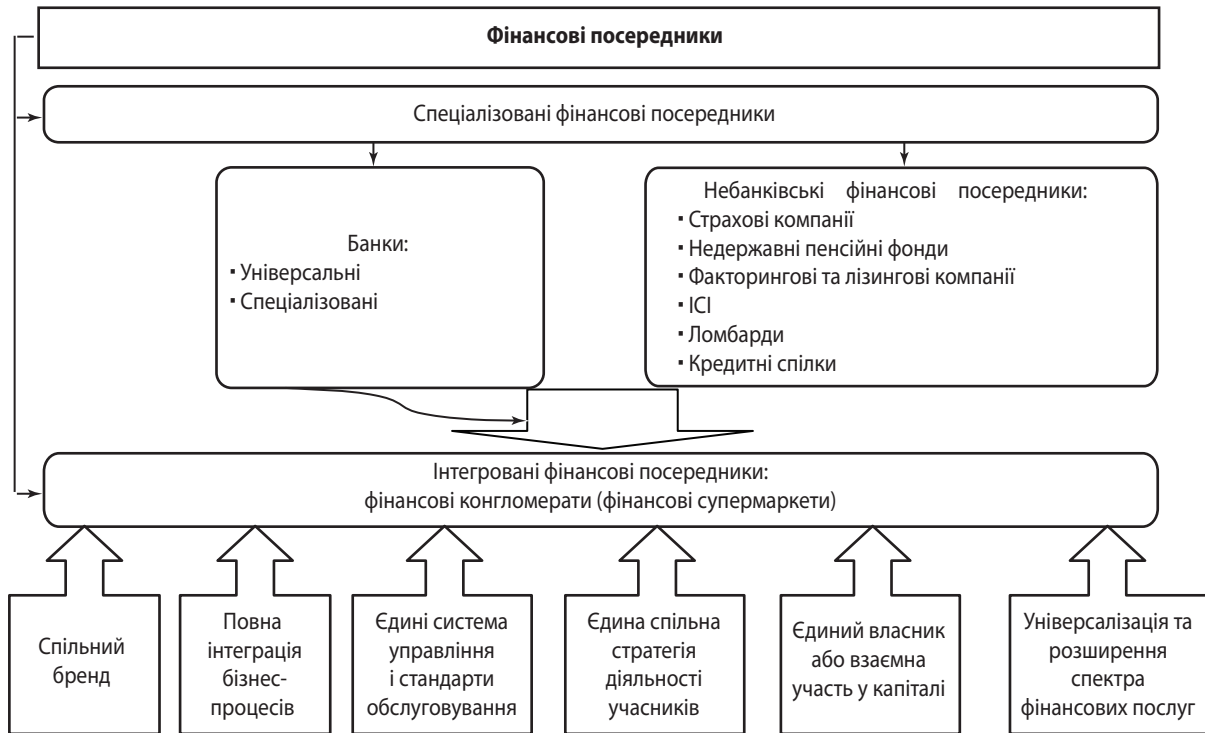

Рис. 1. Інтегровані фінансові посередники як результат взаємодії банків і небанківських фінансових посередників

Джерело: побудовано авторами за даними [2, с. 28; 15, с.33]

Загалом, головною відмінністю інтегрованих фінансових посередників від традиційних фінансових посередників (банків і небанківських установ), які характеризуються чіткою спеціалізацією, є те, що клієнт з «одних рук» отримує широкий спектр фінансових послуг (наприклад, оформлення депозитного вкладу відбувається з перехресним страхуванням машини, інколи здійснюється надання туристичних, консалтингових, лізингових, аудиторських і юридичних послуг) в режимі non-stop, тобто цілодобово і сім днів на тиждень. Звичайно, що процес самого обслуговування клієнтів проходить у формі дружньої бесіди з усміхненими працівниками, які роз'яснюють особливості тієї чи іншої фінансової послуги, надають консультації та поради. При обслуговуванні клієнтів метою працівників (прекрасних маркетологів та психологів) такої установи є не просто продаж фінансового продукту, а орієнтація на довготривалі партнерські відносини.

Дуже часто в боротьбі за клієнта інтегровані фінансові посередники вражають своєю оригінальністю та креативністю, відкриваючи свої офіси навіть на території кав'ярень. Тому й не дивно, що в таких «фінансових кав'ярнях» звичним є діалог: «Офіціанте, чи можу я отримати споживчий кредит на замовлення філіжанки кави?». «Так, якщо оформите заставу та застрахуєте ваш костюм» [3, с. 36].

Слід зазначити, що інтеграція фінансових посередників здійснюється з метою консолідації фінансових активів і розширення клієнтських баз даних, економії на масштабі діяльності за рахунок доступу до нових точок збуту та уникнення дублювання кадрових функцій, мінімізації витрат на рекламу та маркетинг за рахунок використання спільних рекламних матеріалів. На сьогодні розрізняють

такі форми співробітництва спеціалізованих фінансових посередників (банків і небанківських фінансових установ) в рамках інтегрованого фінансового посередника:

- bancassurance – об'єднання банків і страхових компаній з метою координації продажів продуктів та їхньої інтеграції, налагодження спільних каналів реалізації, використання єдиної клієнтської бази з метою розширення діяльності та зростання прибутку [5, с. 111]. Іншими словами, банківське страхування – це стратегія продажу страхових продуктів через мережу банківських відділень. Реалізація цієї стратегії здійснюється на основі банківської установи;
- assurfinance – це стратегія, за якої страхова компанія продає фінансові продукти разом із банком. Мається на увазі, що ця стратегія реалізується на основі страхової компанії;
- allfinance – фінансові конгломерати, сформовані з фінансових посередників, що працюють на банківському, страховому та інвестиційному ринках [5, с. 127].

Як свідчить практика побудови інтегрованих фінансових посередників у світі, найчастіше вони виникають в результаті взаємодії банків зі страховими компаніями, тобто йдеться про співробітництво в рамках bancassurance, прикладом цього може слугувати досвід Західної і Центральної Європи, а також Росії. Це пояснюється досить просто, адже банківська діяльність супроводжується ризиками, які банки самостійно покрити не можуть. Тому певною мірою банки навіть «приречені» на співробітництво зі страховими компаніями, оскільки страхові компанії (страховики) захищають банки від ризиків як під час безпосереднього

здійснення банківською установою своєї діяльності (страхування банківських депозитів), так і під час обслуговування клієнтів банку (страхування застави, життя та здоров'я клієнта-позичальника).

Очевидними є й переваги для страхових компаній від співробітництва з банками. Так, ні для кого не є секретом,

що в Україні банки користуються більшою популярністю та довірою у населення порівняно зі страховими компаніями. Досить часто працівники відділення банку делікатно радять відвідувачам звернутися до страхової компанії-партнера банку, тобто здійснюється «розкрутка» бренду страхової компанії через банк (рис. 2).

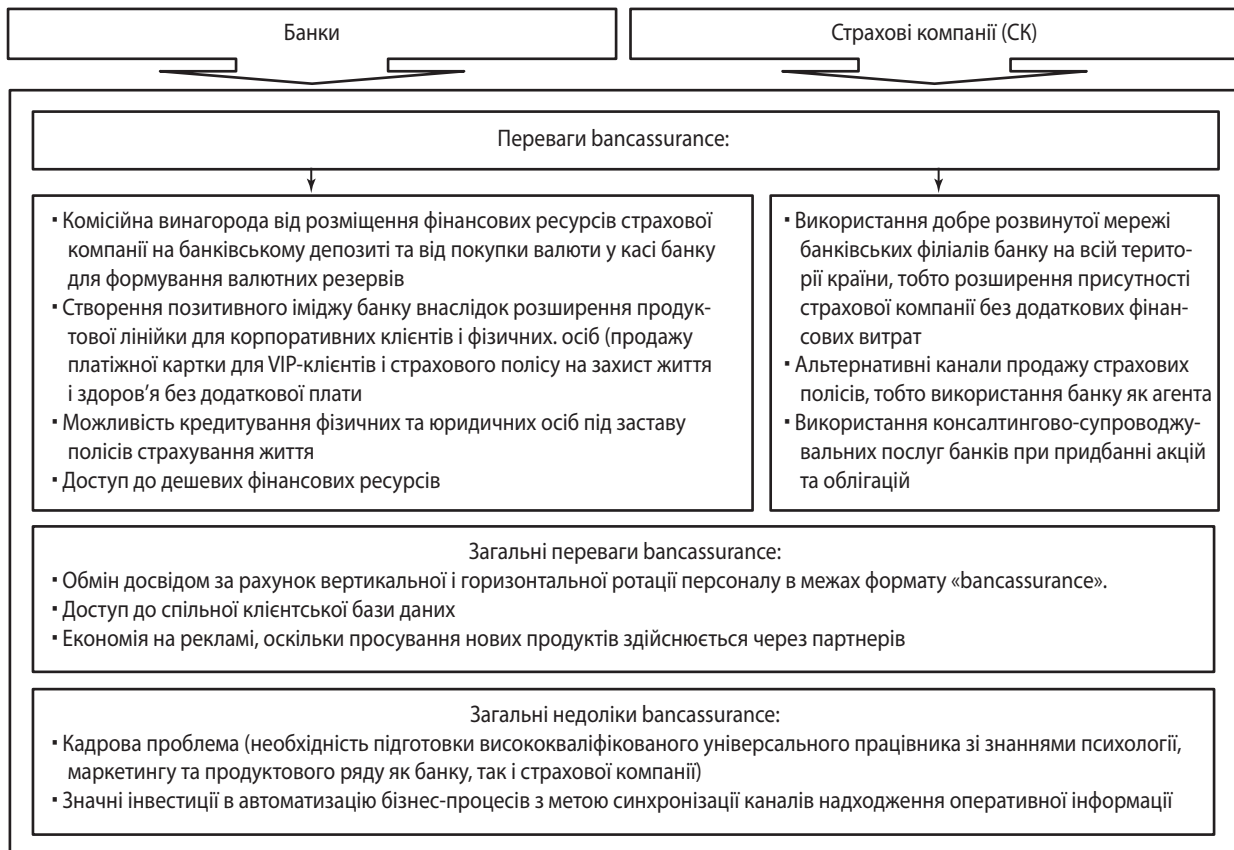

Рис. 2. Переваги і недоліки взаємодії банків зі страховими компаніями в рамках bancassurance

Джерело: побудовано авторами за даними [3, с. 35 – 39; 13, с. 8]

В Україні в рамках інтегрованого фінансового посередника відбувається співпраця банків не тільки зі страховими компаніями, але й з лізинговими компаніями. Така взаємодія здійснюється у формі allfinance. Як ми бачимо з табл. 2, найчастіше банки створюють власні лізингові компанії і відповідно здійснюють їхнє стабільне, довготермінове та безперебійне фінансування шляхом надання кредитів. За рахунок цього банки отримують додаткове джерело прибутків (кредит повертається з %), а лізингова компанія отримує конкурентну перевагу, оскільки не потрібно витрачати час на пошук джерел фінансування для реалізації проектів.

Іншою перевагою від співпраці банку (кредитора) з лізинговою компанією (лізингодавцем) є захист від ризику неповернення кредиту, адже партнери використовують єдину клієнтську базу даних, тобто банк може детально й заздалегідь ознайомитися з кредитною історією клієнта (лізингодержувача).

Варто зазначити загальні переваги для банку від створення власної лізингової компанії, що передбачають

можливість збільшити доходи, розширити інфраструктуру та отримати партнера, вкладника і позичальника в одній особі на довготривалий термін. З іншого боку, банк надає лізинговій компанії фінансову підтримку, може здійснювати юридичний супровід, розрахунково-касове обслуговування та перевіряти потенційних лізингодержувачів – в даному випадку вже йдеться про переваги для лізингової компанії [1, с. 54].

Загалом, думки фахівців щодо майбутнього інтегрованих фінансових посередників, створених в результаті взаємодії банків з небанківськими фінансовими посередниками є суперечливими. Все частіше звучать аргументи проти, з якими не можливо не погодитись. За даними сайту Prostobank.ua, одне з відділень VAB банку, офіційно представлене як фінансовий магазин, відрізняється від інших відділень цього ж банку лише більш вишуканим інтер'єром і відсутністю черг [14]. Тобто фінансові установи позиціонують себе як інтегровані фінансові посередники, хоча насправді такими не є (це всього лиш вдалий маркетинговий хід для заохочення клієнтів).

Інтегровані фінансові посередники, які здійснюють свою діяльність в Україні (умовно)

Форми інтеграції	Назва інтегрованого фінансового посередника
bancassurance	ПАТ «Банк Київська Русь» (СК «Київська Русь») ПАТ «КБ Надра» (СК «Еталон», СК «Скіфія») ПАТ «АКБ Київ» (ПрАТ СТ «Страйполіс») Дельта банк (ПАТ СК «Дельта»)
assurfinance	СК «АХА Страхування» та ПрАТ СК «УНІКА» ПрАТ СК «ГРАВЕ Україна» та ПрАТ СК «Кардіф». ПрАТ СК «УНІКА Життя» та ПуАТ СК «Універсальна» ПрАТ СК «ПЗУ Україна»; ПрАТ СК «ПЗУ Україна страхування життя» ПрАТ «АСКО-Донбас Північний» та ПрАТ СК «БУСІН» ПуАТ УСК «ГАРАНТ-АВТО» та ПрАТ СК «Гарант-Система» ЗАТ СК «Інгосстрах» та ПрАТ Страховий дім «Європейський світ» НАСК «ОРАНТА» та АТ «Просто-страхування» тощо
allfinance	Група «ТАС» (СК«ТАС», АТ «Таскомбанк») Група «Приват» (ПАО КБ «Приватбанк», Приват Лізинг, СК «Кредо») VAB Банк (VAB Лізинг) ОТР Група (КУА «ОТР Капітал», ОТР «Лізинг», «ОТР Факторинг Україна», ОТР Банк) BNP PARIBAS (Укрсиббанк, СК «Кардіф», СК «Кардіф Життя», СК «АХА Страхування», СК «АХА Україна») ТОВ «Українська лізингова компанія», ЗАТ КУА «Укрсиб Ессет Менеджмент»

Джерело: складено авторами за даними [10; 11]

До активних критиків інтегрованих фінансових посередників належить колишній заступник Міністра фінансів РФ (січень 2010 – січень 2013 р) Олексій Заватюгін [8]. Він указує на виникнення грандіозної проблеми ризик-менеджменту у разі створення такого фінансового посередника та зауважує, що «це не більше, ніж красива ідея, яка потребує досить ретельного нагляду та побудови всередині компанії своєрідних «китайських стін». Тобто, зі слів О. Заватюгіна, йдеться про необхідність уважного вивчення сукупних ризиків, які бере на себе подібна універсальна компанія, адже якщо страховик (це ще й юридична особа, яка здійснює зберігання пенсійних накопичень) застрахує сільськогосподарські угіддя та будинки, наприклад, на Далекому Сході, і там станеться повінь, то це означатиме, що гігантські виплати страховика супроводжуватимуться виведенням капіталу з кредитної організації; а якщо до описаних вище процесів додати ще й можливе масове звернення вкладників до даної кредитної установи з вимогою повернути депозити, то стає зрозумілим, що така цілком гіпотетична ситуація може становити серйозну загрозу фінансовій безпеці будь-якої країни.

Ще одним аргументом проти побудови інтегрованих фінансових посередників є надмірна їх стандартизація. На думку скептично налаштованих фахівців таких, як О. Улановський [13, с. 8] набір послуг, які пропонують фінансові супермаркети, не здатні задовольнити всіх потреб клієнтів. Означений дослідник змальовує нестандартну ситуацію, в якій клієнт бажає застрахувати свій голос, частину тіла чи антикваріат і зазначає, що задовольнити потребу в страхуванні такого незвичайного об'єкта може тільки вузько-спеціалізована страхова компанія.

Висновок. Підводячи підсумок виконаного дослідження, приходимо до наступних узагальнень:

- виникненню інтегрованих фінансових посередників як об'єднанню спеціалізованих фінансових посередників (банків і небанківських установ) сприяло не лише загострення конкурентної боротьби на фінансовому ринку за прихильність клієнта, але й бажання самого клієнта підвищити якість обслуговування, отримати доступ до якомога більшої кількості послуг не «відходячи від каси», тобто в даний момент і в даному місці;
- найчастіше в Україні створення інтегрованого фінансового посередника відбувається на основі банківської установи (банк виступає або в ролі партнера, або засновника страхової та лізингової компанії).

ЛІТЕРАТУРА

1. Брегеда О. А. Розвиток ринку лізингу в Україні та його роль в інвестиційному забезпеченні економіки / О. А. Брегеда // Міжнародна економічна політика. – 2012. – Спецвипуск. – Ч. 2. – С. 51 – 56.
2. Власенкова Ю. Перспективи розвитку фінансових супермаркетів в Росії / Ю. Власенкова // Рынок и услуги. – 2007. – № 10 (56). – С. 27 – 29.
3. Духовный А. Финансовый супермаркет как эффективный способ увеличения продаж банками и страховыми компаниями / А. Духовный // Компаньон. – 2002. – № 24 (280). – С. 33 – 39.

4. Економічний енциклопедичний словник / [Юрій С. І., Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Усенко О. А.]. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.
5. Епіфанов А. О. Інтеграційні процеси на фінансовому ринку України / Епіфанов А. О., Школьник І. О., Павелка Ф. – Суми : УАБС НБУ, 2012. – 258 с.
6. Кльоба Л. Г. Фінансовий супермаркет – інноваційна модель розвитку комерційного банку / Л. Г. Кльоба // Вісник НУЛП. Проблеми економіки та управління. – 2012. – № 725. – С. 103 – 110.
7. Костогрив В. Г. Фінансовий супермаркет як перспективний напрямок дистрибуції фінансових послуг / В. Г. Костогрив, М. Е. Люзняк // Вісник УБС НБУ. – 2010. – № 3 (9). – С. 241 – 245.
8. Кто должен тачать сапоги и печь пироги? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbj.ru/pubs/banki-i-biznes/2013/10/15/kto-dolzhen-tachat-sapogi-i-pech-pirogi/index.html>
9. Пікус Р. В. Фінансовий супермаркет як форма інтеграції банків і страхових компаній / Пікус Р. В., Нестерова Д. С. // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2012. – Т. 1, Випуск 27. – С. 181 – 187.
10. Правила співробітництва банків та страховиків [Електронний ресурс]: дані сайту Ліги страхових організацій України. – Режим доступу : <http://uainsur.com/zakonodavstvo/pravila-spiivpraci-bankiv/>
11. Рейтинг лізингових компаній за результатами 2013 року [Електронний ресурс]: дані сайту Асоціації “Українське об’єднання лізингодавців”. – Режим доступу : http://www.uul.com.ua/stat/ranking/rating_2013/
12. Рисін М. В. Фінансовий супермаркет / М. В. Рисін. – К. : УБС НБУ, 2011. – 231 с.
13. Улановський О. Фінансові супермаркети: маркетинговий хід чи ефективний канал продажу? / О. Улановський // Консалтинг в Україні. – 2007. – № 10 – 11. – С. 6 – 8.
14. Финансовый супермаркет или отделение банка? [Електронний ресурс]: сайт Prostobank.ua. – Режим доступу: http://www.prostobank.ua/potrebitelskie_kredity/mneniya/finansovyy_supermarket_ili_otdelenie_banka
15. Школьник І. Критерії ідентифікації фінансового конгломерату: вітчизняний та європейський підходи / І. Школьник, О. Козьменко, В. Кремень // Вісник НБУ. – 2009. – № 6. – С. 32 – 36.
16. Школьник І. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку: [монографія] / І. О. Школьник. – Суми : Мрія, 2008. – 348 с.
17. European Parliament and Council Directive 2002/87/EC of 16 December on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate and amending Council Directives 73/239/EEC, 79/267/EEC, 92/49/EEC, 92/96/EEC, 93/6/EEC and 93/22/EEC, and Directives 98/78/EC and 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.esma.europa.eu/system/files/Directive_Financial_Conglomerates.pdf
- banks and insurance companies]. *Kompanyon*, no. 24 (280) (2002): 33-39.
- “European Parliament and Council Directive 2002/87/EC of 16 December on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate and amending Council Directives 73/239/EEC, 79/267/EEC, 92/49/EEC, 92/96/EEC, 93/6/EEC and 93/22/EEC, and Directives 98/78/EC and 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council” http://www.esma.europa.eu/system/files/Directive_Financial_Conglomerates.pdf
- “Finansovyy supermarket ili otdelenie banka?” [Financial supermarket or a bank branch?]. *Sayt Prostobank.ua*. http://www.prostobank.ua/potrebitelskie_kredity/mneniya/finansovyy_supermarket_ili_otdelenie_banka
- Klyoba, L. H. “Finansovyy supermarket – innovatsiina model rozvytku komertsiihoho banku” [Financial supermarket – an innovative model of a commercial bank]. *Visnyk NULP. Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 725 (2012): 103-110.
- Kostohryz, V. H., and Liuzniak, M. E. “Finansovyy supermarket iak perspektyvnyi napriamok dystributsii finansovykh posluh” [Financial supermarket as a promising direction distribution of financial services]. *Visnyk UBS NBU*, no. 3 (9) (2010): 241-245.
- “Kto dolzhen tachat sapogi i peč pirogi?” [Who should boots and bake pies?]. <http://www.nbj.ru/pubs/banki-i-biznes/2013/10/15/kto-dolzhen-tachat-sapogi-i-pech-pirogi/index.html>
- Pikus, R. V., and Nesterova, D. S. “Finansovyy supermarket iak forma intehratsii bankiv i strakhovykh kompanii” [Financial supermarket as a form of integration of banks and insurance companies]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky vol. 1*, no. 27 (2012): 181-187.
- “Pravyla spivrobitnytstva bankiv ta strakhovykh” [Terms of cooperation between banks and insurers]. *Sait Lihy strakhovykh orhanizatsii Ukrainy*. <http://uainsur.com/zakonodavstvo/pravila-spiivpraci-bankiv/>
- “Reitynh lizynhovykh kompanii za rezultatamy 2013 roku” [Rating leasing companies on the results of 2013]. *Sait Asotsiatsii “Ukrainske ob’iednannia lizynhodavtsiv”*. http://www.uul.com.ua/stat/ranking/rating_2013/
- Rysin, M. V. *Finansovyy supermarket* [Financial supermarket]. Kyiv: UBS NBU, 2011.
- Shkolnyk, I., Kozmenko, O., and Kremen, V. “Kryterii identyfikatsii finansovoho konhlomeratu: vitchyzniani ta ievropeiskyy pidkhody” [Criteria for identifying a financial conglomerate: domestic and European approaches]. *Visnyk NBU*, no. 6 (2009): 32-36.
- Shkolnyk, I. O. *Finansovyy rynek Ukrainy: suchasnyi stan i stratehiia rozvytku* [The financial market of Ukraine: current state and development strategy]. Sumy: Mriia, 2008.
- Ulanovskyy, O. “Finansovi supermarket: marketynhovyi khid chy efektyvnyi kanal prodazhu?” [Financial supermarkets: marketing ploy or an effective sales channel?]. *Konsaltnykh v Ukraini*, no. 10-11 (2007): 6-8.
- Vlasenkova, Yu. “Perspektyvy razvitiia finansovykh supermarketov v Rossii” [Prospects for the development of financial supermarkets in Russia]. *Rynok i uslugy*, no. 10 (56) (2007): 27-29.
- Yurii, S. I., Mochernyy, S. V., and Larina, Ya. S. *Ekonomichnyi entsyklopedychnyi slovnyk* [Economic Encyclopedic Dictionary]. Lviv: Svit, 2005.
- Yepifanov, A. O., Shkolnyk, I. O., and Pavelka, F. *Intehratsiini protsesy na finansovomu rynku Ukrainy* [Integration processes in the financial market of Ukraine]. Sumy: UABS NBU, 2012.

REFERENCES

- Breheda, O. A. “Rozvytok rynku lizynhu v Ukraini ta ioho rol v investytsiinomu zabezpechenni ekonomiky” [The development of the leasing market in Ukraine and its role in providing investment economy]. *Mizhnarodna ekonomichna polityka vol. 2* (2012): 51-56.
- Dukhovnyy, A. “Finansovyy supermarket kak effektivnyy spsoby uvelicheniia prodazh bankami i strakhovymi kompaniiami” [Financial supermarket as an effective way to increase sales by